

IZGRADNJA ZBIRKI U SVEUČILIŠNOM KNJIŽNIČNOM SUSTAVU : MODEL

COLLECTION DEVELOPMENT IN THE UNIVERSITY LIBRARY SYSTEM : A MODEL

Zagorka Majstorović

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
zmajstorovic@nsk.hr

Kata Ivić

Ekonomski fakultet u Osijeku, Knjižnica
kivic@efos.hr

UDK / UDC 025.2:027.7

Istraživanje / Research paper

Primljeno / Received: 31. 3. 2010.

Sažetak

Temeljni su problemi izgradnje zbirke visokoškolskih knjižnica njihova nepovezanost u sveučilišnom knjižničnom sustavu, zbirke nisu vrednovane i ne zna se informacijska razina kojom podržavaju programe na fakultetu/sveučilištu. Iz toga proizlazi potreba kvalitativnog vrednovanja zbirke koje ukazuje na tekuće nedostatke, prednosti i snage, kao i pogrešku u oblikovanju zbirke.

U radu se iznosi *Hrvatski Conspectus model*, postavljen u disertaciji Z. Majstorović, čija je podloga bio RLG *Conspectus model* (iz IFLA-inih *Smjernica*).

Doprinos je *Hrvatskoga Conspectus modela* u kvalitativnom vrednovanju zbirke: standardizacija u iskazivanju postojećih prednosti i budućih namjera u izgradnji zbirke i boljem razvoju zbirke. Model omogućuje knjižničarima usavršavanje zbirke

kroz vrednovanje, pomaže u razvijanju veza s nastavnim i istraživačkim osobljem na fakultetima, a rezultati vrednovanja zbirke mogu se i u akademskim ustanovama koristiti za dobivanje akreditacije nekoga vanjskog tijela.

Ključne riječi: visokoškolske knjižnice, sveučilišni knjižnični sustav, kvalitativno vrednovanje knjižnične zbirke, *Hrvatski Conspectus model*

Summary

Basic problem of developing academic and university library collections: their lack of connections within the university library system, collections that have not been evaluated and whose informational level at which they support curricula at the university is not known. Therefore, there is the need for qualitative collection evaluation which highlights the current disadvantages, benefits and strengths, as well as the defect in collection development.

This paper is presentation of *Croatian Conspectus model* which Z. Majstorović elaborated in her PhD thesis the base of which was RLG *Conspectus* model (from IFLA Guidelines).

The contribution of the *Croatian Conspectus Model* is in the qualitative evaluation of the collections: standardization in indicating the existing strengths and the future intentions in the creation of collections – better collection development, allowing librarians training through the evaluation process, helping in the development of connections with the academic and research staff at universities, and the results of the collection evaluation can be used at academic institutions for gaining accreditation by a foreign body.

Keywords: Academic and University Library, university library system, qualitative library collection evaluation, *Croatian Conspectus Model*

Uvod

U posljednjim su se desetljećima visokoškolske knjižnice promijenile više nego u cijeloj svojoj povijesti. Razlozi su višestruki, a proizlaze iz samih promjena u visokom školstvu, tehnologiji, ekonomiji i unutarnjoj organizaciji sveučilišnih knjižničnih sustava. Zato visokoškolske knjižnice moraju imati jasne ciljeve određene strategijskim planom razvoja, kao i operativne planove koji ih usmjeravaju prema okolini (a ne prema sebi) i prepoznavanju promjena. Uz navedeno, stalno se smanjuju novčana sredstva za visoko školstvo (tako i za knjižnice), a povećava se pritisak financijera koji traže veću učinkovitost i racionalnost u potrošnji proračunskih sredstava.

Sveučilišni su knjižnični sustavi u Hrvatskoj, kao dio obrazovne i znanstveno-istraživačke podrške pojedinog sveučilišta, bez jedinstvene strategije razvoja, s neodgovarajućim zakonskim rješenjima glede uloge i položaja sveučilišnih knjižnica, sa zakonskim rješenjima koja ne podržavaju brze promjene u okruženju, bez standarda za visokoškolske knjižnice.¹ Knjižnice su, unutar sveučilišta, nepovezane, nedovoljno surađuju i nezadovoljne su svojim statusom. Ne zna se kakvim se informacijskim izvorima raspolaže u sustavu i kakvom se informacijskom razinom podržavaju studijski programi na fakultetu/sveučilištu. Nepovezanost knjižnica dovodi do neracionalnosti u nabavi, obradi i korištenju postojećeg fonda, kao i u pružanju informacijskih usluga. Zbog toga se od visokoškolskih knjižnica očekuje da preispitaju svoje zadaće.

Zato je vrednovanje knjižničnih zbirki važan dio upravljanja knjižnicama jer pronalazi i ukazuje na trenutne ili tekuće nedostatke, prednosti i snage, granice i pogreške u oblikovanju zbirke, a uključuje i pronalaženje načina za poboljšanje usluga.²

Da bi se pristupilo usklađenoj izgradnji zbirki u knjižničnom sustavu prema željenoj specijalizaciji pojedinih zbirki (*Desired Collection Intensity*) prema mogućem modelu – *Conspectus* modelu, nužno je znati s kakvim fondom raspolažu knjižnice u sustavu (način na koji su zbirke izgrađivane u prošlosti), utvrditi postojeće prednosti (*Existing Collection Strength*) i sadašnje mogućnosti zbirke (*Current Collection Intensity*).

Teorijska podloga i aktualne značajne spoznaje u pristupu izgradnji knjižničnih zbirki

Teorijska podloga i aktualne značajne spoznaje u pristupu izgradnji knjižničnih zbirki široko je područje istraživanja u knjižničnoj znanosti.

Od 1980-tih je godina dojmjljiva količina publikacija koje se bave izgradnjom zbirki/fondova. To su deseci knjiga/studija o metodama prikupljanja i

---

¹ Važeći standardi su iz 1990.: Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1/4(1990), 201-210. Standard i smjernice razvoja i uvođenja najbolje prakse u visokoškolskim knjižnicama u Republici Hrvatskoj – Prijedlog (15. 12. 2008). [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: <http://www.hkdruštvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/ostalo/> (20.3.2010.).

² Dragija, Martina; Tatjana Aparac-Jelušić. Pristup i metodologija istraživanja o kvaliteti zbirki u knjižnicama visokih učilišta. // Glasnik Društva bibliotekara Split 7, (2000[i.e. 2001]), 167.

razvoja zbirke (s različitim motrišta). U zadnjih tridesetak godina, tri se specijalizirana stručno znanstvena časopisa bave problematikom izgradnje zbirke/fondova: *Collection Building*, *Collection Management* i *Library Acquisitions : Practice and Theory*.

K. Sinikara³ daje određenje vrednovanja knjižnične zbirke koje definira kao sustavno određivanje vrijednosti (vrednovanje) ili kao usporedbu ciljeva s mjerenjem učinka na temelju postavljenih ciljeva. Vrednovanje je postupak koji teži podizanju razvojnih potreba i prijedloga. Učinkovito planiranje nije moguće bez sastavnice vrednovanja, a vrednovanje nije od velike koristi ako se njegovi rezultati ne ugrade u planiranje izgradnje knjižnične zbirke.

P. Clayton i G. Gorman u svom djelu *Managing Information Resources in Libraries*⁴ sustavno dokumentiraju izgradnju knjižničnih zbirki u teoriji i praksi. Nastavak donosi pregled njihovih najistaknutijih stavova glede izgradnji zbirki/fondova u knjižnicama kao i stavove nekih autora na koje se pozivaju.

Prema C. Jenkins i M. Morley,⁵ upravljanje fondom/zbirkom (*Collection management*) je zahtjevan postupak, koji je širi od nabavne politike, politike smještaja, čuvanja i spremanja, izlučivanja i otpisivanja građe. Upravljanje fondom/zbirkom je sustavno upravljanje planiranjem, izgradnjom, financiranjem, vrednovanjem i korištenjem knjižničnih fondova tijekom duljega razdoblja, radi ostvarivanja zacrtanih ciljeva ustanove.

Nadalje, autori tvrde kako je za učinkovito upravljanje fondom neophodan usvojeni program izgradnje zbirke/fonda, jer je on podskup cjeline upravljanja fondom. Program izgradnje zbirke/fonda samo je dio programa upravljanja fondom knjižnice, a skup je stavova o općim načelima izgradnje zbirke/fonda koja oslikava svrhu i sadržaj fonda koji je namijenjen podjednako zaposlenima i javnosti (korisnicima).

Zašto su knjižnicama potrebni ovi programi?

---

³ Sinikara, Kaisa. Europske sveučilišne knjižnice kao potpora primarnoj funkciji akademske zajednice. // 400. godišnjica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu : zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa u Zagrebu 9.-11. svibnja 2007. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2007., str. 204.

⁴ Clayton, Peter; Gary E. Gorman. *Managing Information Resources in Libraries : Collection Management in Theory and Practice*. London : Library Association Publishing, 2001. Str. 52-72.

⁵ Navedeno prema Clayton, Peter i Gary E. Gorman.

Suvremeni zahtjevi za brojčanom mjerljivošću obvezuju knjižnice da pravdaju svoje odluke glede potrošenih proračunskih sredstava. Zato je neophodno da knjižnice imaju pisane dokumente (jedinstveni program ili odvojeno program za izgradnju zbirke i program za upravljanje zbirkama). Srž svakog programa za izgradnju zbirke/fonda je sposobnost svake knjižnice da u najopćenitijim crtama izloži kako odlučuje o izboru knjižnične građe, što treba nabaviti, što treba očuvati i što treba izlučiti iz svojih zbirki/fondova.

K. Cassell i E. Futas⁶ predlažu da izrada programa izgradnje zbirke/fonda bude izvedena iz međusobno ovisnih postupaka kojima treba utvrditi dugoročne i kratkoročne ciljeve ustanove; upoznati postojeću zbirku/fond i ispitati koliko odgovara potrebama korisnika; izraditi programe za selekciju/odabir, nabavu, izlučivanje, održavanje i vrednovanje zbirke/fonda; proučavati kako i što odabrati za postojeće korisnike; proučavati i prepoznati nove potrebe svojih korisnika; razvijati postupke za provođenje programa; razvijati postupke za vrednovanje i reviziju programa.

Da bi se knjižnični fond vrednovao prema svim bitnim predmetnim kategorijama, autori za vrednovanje zbirki predlažu upotrebu *Conspectus* modela čija je metodologija određivanja informacijske razine do koje knjižnica skuplja građu/izvore iz različitih predmetnih područja, ujedno i jedini šire prihvaćeni način određivanja tih razina. Ukoliko knjižnica ne objavi što posjeduje ili namjerava posjedovati (ili omogućiti pristup) u bilo kojem predmetnom području, onda program izgradnje zbirki neće imati veliku vrijednost.

M. Willer i D. Pavelić⁷ predstavljaju shemu opisa zbirki razvijenu u sklopu projekta RSLP (*Research Support Libraries Programme*), koja za polazište uzima *Dublin Core* (DC) i model opisa M. Heaney⁸. Opisivanje zbirki

---

⁶ Navedeno prema Clayton, Peter i Gary E. Gorman.

⁷ Pavelić, Damir.; Mirna Willer. Model i elementi metapodataka za opis zbirki. // 6. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji, [Rovinj, 20. do 22. studenoga 2002.] : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredila Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003., str. 62-76.

⁸ Studija Analitički model zbirki i njihovih kataloga izrađena u siječnju 2000. za potrebe britanskog projekta RSLP-a s ciljem da se razjasni opis zbirki zasnovan na temeljitijem modeliranju te da ga se potvrdi u suradnji s projektima RSLP-a i drugim projektima koji se bave sličnom problematikom. Model je apstraktan jer ne vodi računa o određenoj implementaciji. On je multidimenzionalan jer odražava složenost koja je potrebna za opis zbirki. M. Heaney unaprijed upozorava da raspoloživa pomagala za njegovu implementaciju neće moći u potpunosti podržati i prenijeti opisanu strukturu.

korisno je zato što se mogu stvoriti tematski popisi ili skupna kazala koja bi na jednom mjestu objedinila sve značajne podatke o određenim zbirkama i ustanovama, važno je za one zbirke koje nisu odgovarajuće prezentirane, a na nacionalnoj bi se razini ovakvim popisima moglo stvoriti mrežni direktorij koji bi se mogao uključiti u slične međunarodne projekte.

U državama gdje zajednička suradnja i usklađena izgradnja fondova imaju dugu praksu, postoje i agencije koje su, u tu svrhu, specijalizirane (na primjer, u SAD-u Association of Specialized and Cooperative Library Agencies). U usklađenoj izgradnji zbirki, knjižnice međusobno utječu na nabavu kako bi se korisnicima omogućio pristup što većem broju kvalitetnih informacijskih izvora.

Zašto se surađuje?

Razlozi su suradnje: knjižnice ne mogu posjedovati sve što njihovim korisnicima treba, izbjegava se preklapanja fondova, bolji je uvid u postupke upravljanja i razvoja zbirki među povezanim knjižnicama, usklađuje se buduće planiranje razvoja zbirki, usklađuje se prikupljanje građe iz pojedinih znanstvenih disciplina (i oblika publikacije) među članicama, objedinjavaju se licence za zajedničko korištenje baza podataka na više lokacija i usklađuju se odluke u upravljanju zbirkama (otkazivanje pretplate, izlučivanje, čuvanje građe). Konačno, glavne su prepreke uzajamnoj suradnji (autori⁹ citiraju E. Evansa): institucionalne, pravne, političke i administrativne, tehnološke, fizičke, ljudske i prepreke zbog neznanja. Sukobi kod usklađene izgradnje zbirki mogu nastati zbog suprotstavljanja pojedinačnih i sveopćih ciljeva. Pojedinačni programi moraju imati prednost nad sveopćim iz jednostavnog razloga što svaka knjižnica služi posebnoj, mjesnoj zajednici koja ju financira. Sukobi će se izbjeći ukoliko knjižnice koje uskađeno izgrađuju zbirke budu sigurne kako se sveopće potrebe preklapaju s pojedinačnim zahtjevima. Konačno, suradnja bi morala donijeti znatnu uštedu novčanih sredstava. Djelotvorno upravljanje usklađenim razvojem zbirki moguće je ostvariti uz naklonjene rukovoditelje, formalnu upravljačku strukturu, učešće zaposlenika, odgovarajuće financiranje i zajednički prihvaćene smjernice za opisivanje fondova.

---

⁹ Navedeno prema Clayton, Peter i Gary E. Gorman.

Više se autora¹⁰ u Hrvatskoj bavilo i bavi se problematikom izgradnje knjižničnih fondova, ali većinom na teorijskoj razini. Nedvojbeno je njihovo zalaganje za korjenite promjene u politici upravljanja fondovima i svakako za kvalitativno vrednovanje knjižničnih zbirki.

Autorice (M. Dragija; T. Aparac-Jelušić) iznose stajalište, s kojim se može složiti, kako je kvalitetna analiza postojećeg stanja, svijest o mogućnostima i ograničenjima hrvatskih fakultetskih knjižnica te jasna vizija i izvodiivi razvojni planovi temelj “zdrave” fakultetske knjižnice, odnosno uspostavljanja kvalitetnih i raznolikih knjižničnih službi i usluga.

Zbirke knjižnica visokih učilišta moraju, navode autorice, osiguravati dostupnost građe koja obrađuje predmet informacijske razine koja zadovoljava potrebe korisnika. Sa stajališta studenata (odnosno kvalitete akademske nastave), važno je da zbirka prati tekuće i stalne potrebe akademskog programa, što treba biti razvidno iz javnog očitovanja knjižnice o svrsi i ciljevima njezina djelovanja te iz pisanog plana nabave. Upravljanje fondom danas se općenito smatra jednim od najvažnijih elemenata knjižničnog poslovanja i upravljanja. Pregled proračunskih sredstava koja će knjižnica utrošiti za nabavu različitih informacijskih izvora sastavni je dio politike izgradnje zbirki i element je programa izgradnje zbirki.

Na početku 2005. godine, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu pokrenula je projekt za izradu jedinstvenoga knjižničnog sustava Sveučilišta u Zagrebu (u sklopu TEMPUS projekta¹¹) s ciljem izrade funkcionalnih mreža knjižnica Sveučilišta s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom kao središtem. Završni dokument donosi rezultate jednogodišnjeg rada projekta. U sklopu izgradnje zbirki i nabavne politike, dokument predlaže osnovne

---

¹⁰ Hergešić, Branka. O nabavi i nabavnoj politici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 5, 1/4(1958-1959), 9-12; Sečić, Dora. Neki suvremeni pogledi na nabavnu politiku u znanstvenim bibliotekama u SAD i Evropi. // Informatologia Jugoslavica 20, 3/4(1988), 199-202; Aparac-Jelušić, Tatjana. Suvremeno sveučilište i knjižnica : konceptualna i organizacijska pitanja. // Pomen in delo visokoškolskih knjižnica – the role activity of academic libraries : zbornik radova. / 1. strokovno posvetovanje visokoškolskih knjižničark in knjižničarjev z međunarodno udeležbo. Ljubljana, 18.-19. novembra 1999. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica Univerze, 1999., str. 123.; Aparac-Jelušić, T. Utjecaj promjena u akademskom obrazovanju na preoblikovanje knjižničnih službi i usluga. // Glasnik Društva bibliotekara Split 7, (2000[i.e. 2001]), 39-51; Aparac-Jelušić, Tatjana; Jelka Petrak. Knjižnice na hrvatskim sveučilištima : tradicija i promjene. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 48, 1(2005), 13-30.

¹¹ Tiskani dokument Tempusa : Model Sveučilišnog knjižničnog sustava u Zagrebu / uredila i koordinirala projektom Marina Mihalić. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2006. [citirano: 2010-03-20]. Dostupno i na: <http://www.nsk.hr/UserFiles/File/dokumenti/tempus/knjiga%20modeli%20NSK-KB.pdf>.

značajke politike izgradnje fondova u knjižničnom sustavu Sveučilišta u Zagrebu, predlažući kao podlogu za izgradnju zbirke *Conspectus* model.

Opredjeljenje nabave utvrđuje knjižnica za svoje zbirke (sveučilišna knjižnica) ili dogovorom u usklađenoj nabavi (sveučilišni knjižnični sustav), a može se provesti jedino na temelju rezultata kvalitativno vrednovanih zbirki (svih njihovih dijelova). Da bi se provela usklađena nabava u sveučilišnom knjižničnom sustavu, neophodno je znati s kakvim kvalitativno opisanim zbirka raspoložu knjižnice visokih učilišta, a s kakvim predmetnim zbirka raspoložu sveučilišna knjižnica.

IFLA se, također, odredila i jasno istakla u *Smjernicama*¹² da je za vrednovanje knjižničnih zbirki primjeren *Conspectus* model.¹³

***Conspectus* model – osnovna obilježja**

Prvi je model *Conspectus* izradila *Research Libraries Group* (RLG), a prihvatile su ga i druge radne skupine, kao, na primjer, WLN (*Western Library Network*). Podjela znanstvenih područja u *Conspectus* modelu je u 24 znanstvena područja/divizije.

Znanstvena područja/divizije dijele se na kategorije (500) i predmete (4.000).

Metodologija *Conspectusa* je određivanje informacijske razine do koje knjižnica okuplja građu/izvore. Takav pristup vrednovanja jedini je šire prihvaćen način određivanja informacijskih razina zbirke.

Od izvornog RLG *Conspectus* modela, put razvoja *Conspectusa* vodi nas preko WLN *Conspectusa*, OCLC varijacija (OCLC Amigos; OCLC iCAS; *Brief test methodology* (autora White, H., 1995.) i *OCLC WorldCat Collection Analysis* (2005.) prema vlastitim modelima vrednovanja zbirki kojima je osnovna metodologija *Conspectusa*. *Conspectus* se de facto smatra nacionalnim i međunarodnim jezikom za vrednovanje i opisivanje zbirki.

---

¹² Guidelines for a Collection Development Policy Using the *Conspectus* Model. International Federation of Library Associations and Institutions, Section on Acquisition and Collection Development, 2001.

¹³ Vidjeti članak: Leščić, Jelica; Zagorka Majstorović. *Conspectus* model IFLA-e : prikaz načela i njihove primjene u praksi. U tisku : Zbornik radova : 11. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Opatija 1.- 4. 4. 2009. Prezentacija predavanja na 11. danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Opatija 1.- 4. 4. 2009. [citirano: 2010-03-04]. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/142/>

Doprinos je *Conspectusa* standardizacija u iskazivanju postojećih prednosti i iskazivanju budućih namjera u izgradnji zbirke boljem razvoju zbirke (tako i racionalnom korištenju proračunskih sredstava). Omogućuje knjižničarima usavršavanje kroz vrednovanje, pomaže razvijanju veza s nastavnim i istraživačkim osobljem u akademskim ustanovama, a rezultati kvalitativnog vrednovanja zbirke (kao informacijska podrška studijskim programima) mogu se u akademskim ustanovama koristiti za dobivanje akreditacije nekoga vanjskog tijela.

Nedostatak je *Conspectusa* to što je vrednovanje zbirke za knjižnicu zahtjevan posao – potrebno je veliko zalaganje stručnog osoblja i visoka cijena ako se primjenjuje gotov model (plaća se kao usluga – OCLC-u), neka su znanstvena područja premalo razrađena u odnosu na potrebe drugih zemalja i treba ga “prekrojiti po nacionalnoj mjeri”, oslanja se na klasifikacijske sheme koje su neprimjerene u drugim zemljama.

Metode za kvalitativno vrednovanje knjižnične zbirke mogu se podijeliti na one koje su usmjerene na zbirku i one koje su usmjerene na korisnika. Metode usmjerene na zbirku ispituju sadržaj i značajke informacijskih izvora da bi se odredila veličina, starost, opseg i informacijska razina (dubina) zbirke u usporedbi s nekim vanjskim standardom. Metode usmjerene na korisnika opisuju kako se zbirka koristi i pokazuju djelotvornost zbirke vezano uz korištenje. Vrednovanje zbirke je najrealnije ako se za prikupljanje podataka i postupak opisivanja koristi kombinacija korisnički usmjerenih metoda i metoda usmjerenih na zbirku, uključujući i rezultate kvantitativnih i kvalitativnih mjerenja.

Hrvatski Conspectus model izgradnje zbirke u sveučilišnom knjižničnom sustavu

Da bi *Conspectus* model bio primjenjiv u pojedinoj zemlji, potrebno ga je prilagoditi nacionalnim potrebama. Osnovu modela za prilagodbu u Hrvatskoj čini *Conspectus* model predložen u IFLA-inim *Smjernicama*. Zbog razlikovanja s izvornim RLG *Conspectus* modelom, imenuje ga se *Hrvatskim Conspectus modelom*.

Conspectus modelom se utvrđuje vrijednosti knjižnične zbirke koja se postiže brojnim koracima, a uključuju planiranje, prikupljanje podataka, dodjelu indikatora informacijske razine zbirke i kodova za jezike.

Za opći pregled knjižnične zbirke, potrebni su kvantitativni pokazatelji. Kvantitativna mjerenja prema *Hrvatskom Conspectus modelu* (koja su podloga kvalitativnim mjerenjima) daju opći pregled knjižnične zbirke. Odabrani su parametri za opći pregled zbirke: naslov, primjerci, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, jezik publikacije utvrđuju prema vrsti knjižnične građe (knjige, posebno referentna građa, magistarski i doktorski radovi, tiskane službene publikacije, tiskani hrvatski časopisi, tiskani strani časopisi i elektronički časopisi). (Vidjeti tablicu koja slijedi)

Pokazatelj/vrsta publikacije	Knjige	Referentna građa T/E	Magistarski i doktorski radovi	Tiskane službene publikacije	Tiskani hrvatski časopisi	Tiskani strani časopisi	Elektronički časopisi
Broj naslova	da	da	da	da	da	da	da
Broj primjeraka	da	da	-	da	-	-	-
Izdavač	da	da	-	da	-	-	-
Geografsko obilježje prema mjestu izdanja	da	-	-	-	-	-	-
Godina izdanja	da	da	da	da	-	-	-
Jezik publikacije	da	da	-	da	-	da	da
Obvezna literatura u zbirci	da	-	-	-	-	-	-
Dodatna/izborna literatura u zbirci	da	-	-	-	-	-	-
Popis literature – prijedlog predmetnog stručnjaka	da	-	-	-	-	-	-
Baze podataka sa cjelovitim tekstom/Izdavač	-	da	-	-	-	-	da
Bibliografske baze podataka	-	da	-	-	-	-	da
Kategorije/predmet Hrvatskoga	da	da	da	da	da	da	da

Osim navedenih parametara, istražuju se popisi obavezne i preporučene literature i informacijski izvori izvan kataloga (bibliografske baze i baze podataka s cjelovitim člancima), također, prema kategorijama/predmetima *Hrvatskoga Conspectus modela*.

Popisi obvezne i/ili preporučene literature sa zadaćom kvalitativnog vrednovanja zbirke prema *Hrvatskomu Conspectus modelu*

Knjižnica visokog učilišta slijedi akademske programe matične ustanove te je stoga njezina zadaća izgrađivati zbirku s naglaskom na ispitnoj literaturi,

znanstvenoj literaturi temeljnog područja i kvalitetnoj referentnoj zbirci. Ta su tri vida i osnova za vrednovanje udžbeničke i stručno znanstvene literature, kao i referentne građe u knjižničnoj zbirci.

Zadaća je sveučilišne knjižnice ista kao i knjižnice visokog učilišta. Njezine zbirke predmetnih/znanstvenih područja moraju pratiti akademske programe više fakulteta istoga znanstvenog područja na sveučilištu (npr., više je studijskih programa ekonomije na Sveučilištu u Zagrebu). Kvalitativno vrednovanje zbirki sa zadaćom praćenja studijskih programa jedino je moguće ostvariti kroz vrednovanje zastupljenosti naslova obveznih i/ili preporučenih za taj program. Za provođenje vrednovanja zbirke, s tog vida, neophodno je imati jedinstveni popis i/ili više popisa obvezne/preporučene literature za studijske programe koji se provode na fakultetu/sveučilištu (poželjan je i popis literature predmetnog stručnjaka).

Hijerarhija *Hrvatskoga Conspectus modela*

Vrednovanje knjižnične zbirke prema *Hrvatskomu Conspectus modelu* (HCM) kvalitativno je mjerenje usmjereno na zbirku – utvrđivanje njezinih značajki.

Osnovnu strukturu *Hrvatskoga Conspectus modela* čini podjela znanosti na 24 znanstvena područja/divizije, kategorije i predmeti (vidjeti Prilog 1).

Kategorije unutar divizija granaju se prema UDK klasifikaciji i dogovoru među knjižnicama (koje su u sustavu usklađenog razvoja knjižničnih zbirki), a unutar kategorija predmeti.

Unutar svake divizije, predmetni stručnjaci toga znanstvenog područja, u sustavu, prema razgranatosti UDK klasifikacije i međusobnom dogovoru u sveučilišnom knjižničnom sustavu utvrđuju kategorije/predmete.

Indikatori informacijske razine zbirke, numeričke su vrijednosti koje se koriste za opisivanje ciljeva skupljanja knjižnične građe.

Pri tome se uzimaju tri vida upravljanja zbirkom: tekuća informacijska razina zbirke, informacijska razina zbirke koja je obveza nabave i cilj informacijske razine zbirke.

Preuzeti su indikatori informacijske razine zbirke od 1 do 5, a opisi su prilagođeni hrvatskim okolnostima. (Vidjeti definicije i specifikaciju indikatora u Prilogu 2).

HCM preuzima *Conspectus* indikatore (WLN) jezičnog obuhvata u dijelu oznake/slova, a uz oznaku svakog indikatora dodaje se bibliografska oznaka

jezika iz *Codes for the Representation of Names of Languages*:¹⁴ Uz indikator jezičnog obuhvata navedeno je pojašnjenje o primjeni (Vidjeti opis indikatora jezičnog obuhvata u Prilogu 3).

U tablici koja slijedi dan je pregled prihvaćenih i/ili promijenjenih – nadopunjenih sastavnica *Conspectus* modela iz IFLA-inih *Smjernica*.

IFLA Guidelines	<i>Hrvatski Conspectus model</i> – prihvaćeno u cijelosti	<i>Hrvatski Conspectus model model</i> – nadopuna	<i>Hrvatski Conspectus model</i> – novo/izmjene
<i>Conspectus</i> znanstvena područja/divizije	Broj i naziv divizija	-	Djelomično promijenjeni prefiksi za znanstvena područja/divizije
Kategorije/predmeti <i>Conspectus</i> modela	nema	-	Primjer ¹ znanstvenog područja/divizije <i>ECO Poslovanje i ekonomija prema UDK</i> klasifikaciji grana se na: 36 kategorija i više od 500 predmeta. Označavanje kategorija: Oznaci divizije ECO dodaju se brojevi 1 – 36
<i>Conspectus</i> indikatori dubine	Broj i nazivi indikatora ²	Nadopuna i prilagodba definicija indikatora hrvatskim okolnostima ³	
<i>Conspectus</i> indikatori jezičnog obuhvata (WLN)	Početne oznake za prvi i druge jezike u zbirci (P,S,W,X)	Početnim oznakama (P,S,W,X) dodan kod za jezik (HRV, ENG...)	Uvodi se oznaka D (<i>Dual Language</i>) = dva prva jezika od kojih je jedan jezik knjižnice i zemlje ⁴

¹ Vidjeti primjer podjele znanstvenog područja/divizije *ECO Poslovanje i ekonomija* koje se prema UDK klasifikaciji grana na: 36 kategorija i više od 500 predmeta: Majstorović, Zagorka. *Razvoj zbirki u sveučilišnom knjižničnom sustavu primjenom Conspectus modela*. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, 2009. Doktorska disertacija. Str. 64-70.

² Vidjeti u Prilogu 2.

³ Vidjeti u Prilogu 2.

⁴ Vidjeti u Prilogu 3.

¹⁴ *Codes for the Representation of Names of Languages* : codes arranged alphabetically by alpha-3/ISO 639-2 Code [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: http://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/code_list.php.

Redosljed postupaka vrednovanja knjižnične zbirke prema *Hrvatskomu Conspectus modelu*

Budući da je postupak vrednovanja knjižnične zbirke prema *Hrvatskomu Conspectus modelu* složen postupak, obavlja se nizom koraka kako slijedi:

- Prikupljanje i objedinjavanje podataka o jedinicama knjižnične građe zbirke iz elektroničkih kataloga knjižnica (upravljanje podacima). Možeće različite kombinacije okupljanja podataka.
- Ujednačivanje i nadopunjavanje objedinjenih podataka jedinica knjižnične građe zbirke.
- Klasifikacija (mapiranje) jedinica prema vrsti građe i prema kategorijama/predmetima.
- Izrada (objedinjavanje) popisa obvezne i preporučene literature profesora fakulteta i popisa predmetnog stručnjaka.
- Provjera zastupljenosti naslova s popisa u zbirci.
- Utvrđivanje/analiza kvantitativnih pokazatelja na razini kategorija i zbirke.
- Opći pregled i opis cjelokupne zbirke (tablice, opisi).
- Kvalitativno je vrednovanje zbirke prema načelu izgradnje zbirke u visokoškolskim knjižnicama: ispitna literatura, temeljna literatura znanstvenog područja i kvalitetna referentna građa.
- Objedinjavanje kvantitativnih podataka na radnom listu za svaku kategoriju koji su podloga kvalitativnom vrednovanju kategorije (jedna kategorija – jedan radni list). (Vidjeti primjer radnog lista u Prilogu 4).
- Dodjeljivanje indikatora informacijske razine kategorijama prema vrsti građe (stručno znanstvene knjige, zbornici radova, ostala monografska građa te hrvatski i inozemni stručno znanstveni časopisi u vlasništvu ili pristupu) i prema značajkama informacijskih izvora (parametri u *Hrvatskomu Conspectus modelu*).
- Utvrđivanje zastupljenosti jezika (jezičnog obuhvata) prema vrsti građe i prema kategorijama (parametri u *Hrvatskomu Conspectus modelu*).
- Utvrđivanje obujma kojim građa podržava kategoriju – službene publikacije i magistarski i doktorski radovi – građa kojoj se ne dodjeljuje indikator informacijske razine.

- Utvrđivanje konačnog obilježja vrednovane građe prema kategorijama (jednoobrazni opisi).¹⁵
- Prenošenje najznačajnijih pokazatelja svake kategorije u obrazac *Zbirni pregled knjižnične zbirke* (Vidjeti primjer obrasca u Prilogu 5) te utvrđivanje njezinih trenutnih mogućnosti, odnosno, njezine postojeće prednosti, kao i cilja informacijske razine.¹⁶
- Usporedba (*Benchmarking*) dviju ili više zbirki u sveučilišnom knjižničnom sustavu i prijedlog moguće specijalizacije u razvoju pojedine zbirke.
- Informacijska razina zbirke koja je obveza nabave – ustanove dogovorom određuju informacijsku razinu zbirke koja je obveza nabave, a prema rezultatima provedenoga kvalitativnog vrednovanja zbirki.

Kvalitativna se mjerenja prema HCM provode prema opisanim postupcima:

- Vrednuju se informacijske razine prema vrsti građe¹⁷ i dijelovima (kategorijama) zbirke, a rezultati se vrednovanja iskazuju indikatorima informacijske razine/dubine zbirke (na temelju *Radnih listova* u kojima su okupljeni podaci o građi zbirke prema kategorijama/predmetima).
- Jezični se obuhvat dijela zbirke utvrđuje prema zastupljenosti jezika građe u zbirci (*Radni listovi*).
- Vrednuju se i karakteriziraju (opisuju) dijelovi zbirke.
- U vrednovanju se zbirki mora postići uravnoteženost između kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja.

---

¹⁵ Obilježja građe unutar kategorija označavaju se izrazima: Zadovoljava obveznu literaturu; Djelomično zadovoljava obveznu literaturu; Ne zadovoljava obveznu literaturu; Malo predložene literature za kategoriju; Mali obujam građe u kategoriji; Prednost kategorije; Nedostatak kategorije; Značajno podržava kategoriju; Značajnije podržava kategoriju; Podržava kategoriju; Ne podržava značajno kategoriju.

¹⁶ Opis građe kategorije prema redosljedu (samo najznačajniji podaci za tu kategoriju): Opseg građe; prosječna godina; dubina pokrivenosti; referentna građa, baze podataka, jezični obuhvat; geografski smještaj; osnovna obilježja elektroničke građe; prednost zbirke; nedostatak zbirke.

¹⁷ Posebno se vrednuju stručno znanstvene knjige, referentna tiskana građa/baze podataka (bibliografske i s cjelovitim tekstovima), zbornici radova, ostala monografska građa, tekući tiskani časopisi – hrvatski i inozemni, tekući inozemni elektronički časopisi – naslovi izdvojeni iz baza podataka i mapirani prema kategorijama. Ovoj vrsti građe dodjeljuje se indikator informacijske razine. Ostaloj se građi, službenim publikacijama te magistarskim i doktorskim radovima, ne dodjeljuje indikator informacijske razine, nego se utvrđuje, prema obujmu, podržavanje te vrste građe određenog dijela zbirke (kategorijama/predmetima).

Z. Majstorović u svojoj je disertaciji testirala *Hrvatski Conspectus model* vrednujući, prema postavljenom modelu, birku ekonomske literature u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i Zbirku Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Provedeno je kvalitativno vrednovanje dalo sveobuhvatnu analizu informacijskih izvora obje zbirke. Rezultati su vrednovanja knjižničnih zbirki u svojoj ukupnosti potvrdili podršku informacijskih izvora studentskim programima EFZG (različito prema dijelovima zbirke) i kao takvi mogu se koristiti na Fakultetu (kao jedan od elemenata ukupne kvalitete) za dobivanje akreditacije vanjskog tijela.

Zaključak

Kroz teorijsku podlogu i značajne spoznaje u pristupu razvoja knjižničnih zbirki, kao širokog područja istraživanja u knjižničnoj znanosti, dan je presjek istraživanja vrednovanja zbirke s različitih vidova i potvrđena utemeljenost za izbor *Conspectus* modela za njihovo kvalitativno vrednovanje. Pristupi u vrednovanju, kroz povijest, različiti su, ali su načela kvalitativnog vrednovanja uglavnom ista. Svi se autori, koji su se bavili razvojem zbirke (u Hrvatskoj i svijetu), nedvojbeno zalažu za kvalitativno vrednovanje.

Zahvaljujući tehnološkom razvoju, knjižnice se, u osnovi, kreću od strategije posjedovanja (*just in case* – za svaki slučaj) prema pristupu (*just in time* – na vrijeme). Iz toga slijedi kako se politika izgradnje zbirke/fonda mijenja i to knjižnica treba objaviti u pisanom obliku. Takva je izjava okvir i skup parametara unutar kojih djelatnici rade, a korisnici znaju što mogu očekivati od knjižnice. Prema IFLA-inim *Smjernicama*, izjava opisuje sadašnju zbirku, prisiljava djelatnike na preispitivanje kratkoročnih i dugoročnih ciljeva knjižnice, podržava usklađeni razvoj s knjižnicama u sustavu, onemogućuje cenzuru i pomaže cjelokupnim aktivnostima upravljanja zbirki.

Rad donosi model RLG *Conspectus* prilagođen hrvatskim okolnostima – *Hrvatski Conspectus model* koji je postavljen u disertaciji Z. Majstorović. Prema modelu su vrednovane dvije zbirke (zbirka ekonomske literature u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i Zbirka Ekonomskog fakulteta u Zagrebu). Rezultati su vrednovanja u svojoj ukupnosti dali saznanje kakvim informacijskim izvorima raspolažu vrednovane zbirke (utvrđen je način na koje su zbirke izgrađivane u prošlosti), utvrđene su postojeće prednosti zbirki i sadašnje mogućnosti svake zbirke, jezični obuhvat zbirki i njihova moguća specijalizacija – željena informacijska razina. Rezultati su kvalitativnog vrednovanja

zbirki uspoređeni radi mogućega usklađenog razvoja. Rad je uspio, kroz provedeno istraživanje, dokazati primjenjivost *Hrvatskoga Conspectus modela* kao i neophodnost kvalitativnog vrednovanja zbirke visokoškolskih knjižnica i potrebu usklađene izgradnje zbirke u sveučilišnom knjižničnom sustavu.

Hrvatski Conspectus model nudi podlogu za povezivanje knjižničnih zbirki istoga znanstvenog područja u usklađenom razvoju, kvalitetnom informiranju zajednice i korisnika o vrednovanim izvorima koji im stoje na raspolaganju, te planiranom i racionalnom korištenju proračunskih sredstava. Primjena *Hrvatskoga Conspectus modela* u kvalitativnom vrednovanju zbirki svih znanstvenih područja u sustavu doprinijela bi standardizaciji u iskazivanju postojećih prednosti i budućih namjera u izgradnji zbirke – boljem razvoju zbirke, omogućila bi knjižničarima usavršavanje kroz vrednovanje, pomagala bi u razvijanju veza s nastavnim i istraživačkim osobljem na fakultetima, a rezultati tako vrednovanih zbirki mogu se koristiti u akademskim ustanovama za dobivanje akreditacije nekoga vanjskog tijela.

Vrednovanje i uspoređivanje knjižničnih zbirki nije dio sustava odlučivanja u knjižnicama visokih učilišta u Hrvatskoj, kao ni u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Uzrok tome možda leži, ponajprije, u tromosti za promjene u knjižnicama ili nespremnosti na usklađivanje izgradnje zbirke u sustavu (koja je logičan slijed ovakvog načina vrednovanja zbirki) ili u nedovoljnim pritiscima financijera o pravdanju utrošenih sredstava za izgradnju zbirke.

Na visokoškolskim knjižnicama ostaje da se odluče na primjenu ove metodologije kvalitativnog vrednovanja zbirki što bi rezultiralo daljnjim istraživanjima koja tada valja poduzeti.

LITERATURA

Aparac-Jelušić, Tatjana. *Suvremeno sveučilište i knjižnica : konceptualna i organizacijska pitanja*. // *Pomen in delo visokoškolskih knjižnica – the role activity of academic libraries : zbornik radova*. / 1. strokovno posvetovanje visokoškolskih knjižničark in knjižničarjev z mednarodno udeležbo. Ljubljana, 18.-19. novembra 1999. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica Univerze, 1999., str. 123-138.

Aparac-Jelušić, Tatjana. *Utjecaj promjena u akademskom obrazovanju na preoblikovanje knjižničnih službi i usluga*. // *Glasnik Društva bibliotekara Split* 7, (2000[i.e. 2001]), 39-51.

Aparac-Jelušić, Tatjana.; Jelka Petrak. Knjižnice na hrvatskim sveučilištima : tradicija i promjene. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 48, 1(2005), 13-30.

Baker, Sharon L.; W. F. Lancaster. The Measurement and Evaluation of Library Services. 2 nd ed. Arlington : Information Resources Press, cop. 1991. Str. 39-78.

Beals, Jennifer B. Assessing Library Collections using Brief Test Methodology. // Electronic Journal of Academic and Special Librarianship 7, 3(2006). [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: http://southernlibrarianship.icaap.org/content/v07n03/beals_j01.htm .

Brophy, Peter. The Library in the Twenty-first Century : New Services for the Information Age. London : Library Association Publishing, 2002.

Bushing, Mary C. The Evolution of Conspectus Practice in Libraries : the Beginnings and the Present Applications [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: <http://klement.nkp.cz/Caslin/caslin01/sbornik/conspectus.html>.

Clayton, Peter; Gary E. Gorman. Managing Information Resources in Libraries : Collection Management in Theory and Practice. London : Library Association Publishing, 2001.

Codes for the Representation of Names of Languages : codes arranged alphabetically by alpha-3/ISO 639-2 Code [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: http://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/code_list.php.

Coffey, Jim. The RLG Conspectus : What's in the Numbers. // The Acquisition Librarian 4, 7(1992), 65-80.

Coleman, Jim The RLG Conspectus : A History of Its Development and Influence and a Prognosis for Its Future. // The Acquisition Librarian 4, 7(1992), 37-38.

Cooperative Collection Development in the Consortia Environment : the VIVA Pilot Projects. Christopher Millson-Martula; Susanna Bartmann Pathak; Carol Pfeiffer [citirano: 2010-03-20] // Library Philosophy and Practice 3, 1(2000). Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1040&context=libphilprac>

Dragija, Martina; Tatjana Aparac-Jelušić. Pristup i metodologija istraživanja o kvaliteti zbirki u knjižnicama visokih učilišta. // Glasnik Društva bibliotekara Split 7, (2000[i.e. 2001]), 162-188.

Dublin Core Collection Application Profile [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: <http://dublincore.org/groups/collections/collection-application-profile/>

Guidelines for a Collection Development Policy Using the Conspectus Model. International Federation of Library Associations and Institutions, Section on Acquisition and Collection Development, 2001.

Hergešić, Branka. O nabavi i nabavnoj politici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 5, 1/4(1958-1959), 9-23.

The Krueger Method : An Introduction. // Cooperative Collection Management : The Conspectus Approach. New York; London : Neal-Schuman Publishers, Inc., 1994., str. 13-27.

Leščić, Jelica; Zagorka Majstorović. Conspectus model IFLA-e : prikaz načela i njihove primjene u praksi. PowerPoint prezentacija predavanja na 11. danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Opatija 1.-4. 4. 2009. [citirano: 2010-03.24]. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/142/>.

Majstorović, Zagorka: Razvoj zbirke u sveučilišnom knjižničnom sustavu primjenom *Conspectus* modela. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, 2009. Doktorska disertacija.

McFadden A., Barbara. Theoretical Value of Conspectus-Based (Cooperative) Collection Management. // Cooperative Collection Management : The Conspectus Approach. New York; London : Neal-Schuman Publishers, Inc., 1994. Str. 7-10.

Model Sveučilišnog knjižničnog sustava u Zagrebu / uredila i koordinirala projektom Marina Mihalić. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2006. [citirano: 2010-03-20]. Dostupno i na: <http://www.nsk.hr/UserFiles/File/dokumenti/tempus/knjiga%20modeli%20NSK-KB.pdf>.

Pavelić, Damir; Mirna Willer. Model i elementi metapodataka za opis zbirke. // 6. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji, [Rovinj, 20. do 22. studenoga 2002.] : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredila Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003., str. 62-76.

Petr, Kornelija; Tatjana Aparac-Jelušić. Uloga sveučilišnih knjižnica u novim pristupima akademskom obrazovanju. // Zbornik radova "Težakovi dani". / urednici S. Tkalac i J. Lasić-Lazić. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 2002. Str. 159-171.

Sečić, Dora. Neki suvremeni pogledi na nabavnu politiku u znanstvenim bibliotekama u SAD i Evropi. // Informatologia Yugoslavica 20, 3/4(1988), 199-202.

Sinikara, Kaisa. Europske sveučilišne knjižnice kao potpora primarnoj funkciji akademske zajednice. // 400. godišnjica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu : zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa u Zagrebu 9.-11. svibnja 2007. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2007., str. 199-209.

Standard i smjernice razvoja i uvođenja najbolje prakse u visokoškolskim knjižnicama u Republici Hrvatskoj – Prijedlog (15. 12. 2008) [citirano: 2010-03-20]. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/ostalo/>.

Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4(1990), 201-210.

Using the Conspectus Method : A Collection Assessment Handbook / M. Bushing; B. Davis; N. Powell. Lacey : WLN, cop. 1997.

Wood, Richard J. A Conspectus of the Conspectus. // The Acquisition Librarian 4, 7(1992), 5-23.

Prilog 1

WLN *Conspectus* znanstvena područja/divizije preuzeta su iz *Guidelines for a Collection Development Policy Using the Conspectus Model*.

Divizija	Prefiks za diviziju
ANTROPOLOGIJA (<i>ANTHROPOLOGY</i>)	ANT
BIOLOŠKE ZNANOSTI (<i>BIOLOGICAL SCIENCES</i>)	BIO
FILOZOFIJA I RELIGIJA (<i>PHILOSOPHY & RELIGION</i>)	PHR
FIZIKA (<i>PHYSICAL SCIENCES</i>)	PHY
GEOGRAFIJA I ZNANOST O ZEMLJI (<i>GEOGRAPHY & EARTH SCIENCE</i>)	GEO
GLAZBA (<i>MUSIC</i>)	MUS
INŽENJERSTVO I TEHNOLOGIJA (<i>ENGINEERING & TECHNOLOGY</i>)	ENG
IZVEDBENE UMJETNOSTI (<i>PERFORMING ARTS</i>)	PER
JEZIK, LINGVISTIKA I KNJIŽEVNOST (<i>LANGUAGE, LINGUISTICS & LITERATURE</i>)	LLL
KEMIJA (<i>CHEMISTRY</i>)	CHE
KNJIŽNIČNA ZNANOST (<i>LIBRARY SCIENCE</i>)	LIS
MATEMATIKA (<i>MATHEMATICS</i>)	MAT
MEDICINA (<i>MEDICINE</i>)	MED
OBRAZOVANJE (<i>EDUCATION</i>)	EDU
POLITIČKA ZNANOST (<i>POLITICAL SCIENCE</i>)	POL
POLJOPRIVREDA (<i>AGRICULTURE</i>)	AGR
POSLOVANJE I EKONOMIJA (<i>BUSINESS & ECONOMICS</i>)	ECO
POVIJEST I POMOĆNE POVIJESNE ZNANOSTI (<i>HISTORY & AUXILIARY SCIENCES</i>)	HIS
PRAVO (<i>LAW</i>)	LAW
PSIHOLOGIJA (<i>PSYCHOLOGY</i>)	
RAČUNALNA ZNANOST (<i>COMPUTER SCIENCE</i>)	COM
SOCIOLOGIJA (<i>SOCIOLOGY</i>)	
TJELESNO OBRAZOVANJE I REKREACIJA (<i>PHYSICAL EDUCATION & RECREATION</i>)	PHE
UMJETNOST I ARHITEKTURA (<i>ART & ARCHITECTURE</i>)	ART

Prilog 2

Definicije indikatora informacijske razine zbirke

Indikator 0=Izvan djelokruga (područja) (*Out of Scope*)

Informacijska razina izvan skupljanja (područja).

U zbirci se namjerno ne skuplja građa za pojedini predmet u bilo kojem formatu.

Indikator 1=Minimalna informacijska razina (*Minimal Information Level*)

Zbirka podržava minimalno istraživanje toga predmeta.

Minimalna informacijska razina građe koja podržava neujednačeno istraživanje određenog predmeta.

Indikator 2=Osnovna informacijska razina (*Basic Information Level*)

Zbirka ove informacijske razine zadovoljava korisnike kojima trebaju šire opće informacije o predmetu te studente početnih godina preddiplomskih stručnih studija i preddiplomskih sveučilišnih studija.

Indikator 3=Studijska ili nastavna informacijska razina (*Study or Instructional Support Level*)

Zbirka na sustavan način pruža i održava znanje o predmetu, s nešto manje mogućnosti potrebnih za istraživački rad. Zbirka sadrži širok izbor građe (opsežna zbirka općih monografskih i referentnih djela) koja podržava potrebe nastavnog osoblja visokih učilišta na fakultetu/sveučilištu (sveučilišna knjižnica), na preddiplomskim sveučilišnim i stručnim studijima, diplomskim sveučilišnim i stručnim studijima, te potrebe užih istraživanja nastavnog osoblja i studenata poslijediplomskih stručnih i znanstvenih studija.

Indikator 4=Istraživačka razina (*Research Level*)

Zbirka podržava u cijelosti, koliko je to moguće, poslijediplomska i samostalna istraživanja, a raspolaze tekućim i retrospektivnim izvorima, zajedno s građom za povijesna istraživanja. Građa je u svim odgovarajućim formatima i na svim potrebnim jezicima, uključujući i izvornu te efemernu građu.

Indikator 5=Sveobuhvatna razina (*Comprehensive Level*)

Cilj ove zbirke je iscrpnost.

Ovakva zbirka sadrži, koliko je to moguće, sva značajna djela zabilježenog znanja iz predmeta, na svim jezicima, koja postoje u tiskanom obliku i u neograničenom pristupu svim elektroničkim izvorima.

Tablica u Prilogu 3: dodatno pojašnjeni indikatori informacijske razine zbirke prema vrsti građe.

Specifikacija indikatora informacijske razine Hrvatskoga Conspectus modela prema vrsti građe

Knjižnična građa /Hrvatski Conspectus indikatori inf. razine	Knjige (tiskane i elektroničke)	Zbornici radova i ostala monografska građa	Tiskani hrvatski stručno znanstveni časopisi	Tiskani inozemni stručno znanstveni časopisi	Elektronički stručno znanstveni časopisi
Indikator 0	-	-	-	-	-
Indikator 1	- ograničena zbirka knjiga - ograničena referentna građa (uglavnom na hrvatskom jeziku)	-	-	- samo mala količina naslova	- pristup samo maloj količini naslova
Indikator 2	- rječnici, - enciklopedije, - priručnici, - leksikoni, - standardna i značajna djela na hrvatskom jeziku – ograničeno na stranim jezicima	- ostala monografska građa koja kvalitetno sadržajno podržava kategoriju (osnova)	-	- ograničena količina naslova (nije sustavno okupljanje naslova)	- bibliografske baze podataka, - osnovni časopisi određenog područja, - organizirani internet izvori
Indikator 3	- obvezna i preporučena literatura fakulteta / sveučilišta iz popisa stručnjaka i predmetnog stručnjaka (hrvatska i strana), - knjige na hrvatskom jeziku – drugih sveučilišta za nadopunu određenih tema (koje nisu obvezna literatura) - knjige na stranom jeziku za proširenje i nadopunu određenih tema (temeljno djelo, značajni autor područja) - osnovni referentni izvori na hrvatskom i stranim jezicima - bibliografska djela na hrvatskom i na stranim jezicima	- zbornici radova sa stručno znanstvenih skupova	- svi tekući hrvatski stručno znanstveni časopisi određenog područja	- reprezentativan izbor tekućih tiskanih naslova uz slobodan pristup	- neograničavajući pristup reprezentativnom izboru znanstveno stručnih časopisa koji pokrivaju najvažnije teme - pristup bibliografskim i bazama podataka sa cjelovitim člancima (najznačajnije bibliografske baze određenog područja)
Indikator 4	- širok izbor knjiga u svim formatima i na svim jezicima (uključujući i efemernu građu) - najznačajnija djela koja podržavaju poslijediplomska istraživanja	-	-	- vrlo širok izbor tiskanih naslova	- pristup svim značajnim bazama podataka - pristup građi koja sadrži rezultate istraživanja
Indikator 5	- knjige svi jezici, svi formati – iscrpnost u nabavi (koliko je to moguće)	-	-	- svi časopisi na svim jezicima – iscrpnost u nabavi (koliko je to moguće)	- pristup svim raspoloživim izvorima (koliko je to moguće)

Prilog 3

Indikatori jezičnog obuhvata *Hrvatskoga Conspectus modela*

P (*Primary Language*) = P HRV : prvotno prevladava jezik knjižnice i zemlje – hrvatski jezik prevladava

Pojašnjenje: građi se dodjeljuje oznaka ovoga jezičnog obuhvata ukoliko je više od polovice jedinica na prvom jeziku knjižnice i zemlje.

S (*Selected other language*) = S ENG : odabrana građa na engleskom jeziku

S GER : odabrana građa na njemačkom jeziku

S FRE : odabrana građa na francuskom jeziku itd.

Pojašnjenje: građi se dodjeljuje oznaka ovoga jezičnog obuhvata ukoliko je više od polovice jedinica na drugom jeziku pored prvog jezika knjižnice i zemlje.

W (*Wide Selection of language represented*) = W: zastupljen je širok izbor jezika

Pojašnjenje: građi se dodjeljuje oznaka ovoga jezičnog obuhvata ukoliko je manje od polovice jedinica na jeziku knjižnice i zemlje, a ostale jedinice su na različitim jezicima.

X (*Material is Mainly in one Language other than the Primary Language of the Library and Country*) = X (kod jezika): građa je uglavnom na jednom jeziku koji je različit od prvog jezika knjižnice i zemlje.

D (*Dual Languages*) = dvojni jezik ili dva prva jezika s malo ili ništa građe na drugim jezicima

Pojašnjenje: građi se dodjeljuje ovaj jezični obuhvat ukoliko je podjednak broj jedinica na prvom jeziku knjižnice i zemlje i na drugom jeziku.

Oznake jezika (za najčešće jezike): BOS = bosanski jezik; CZE = češki jezik; CRO = hrvatski jezik; ENG = engleski jezik; HUN = mađarski jezik; ITA = talijanski jezik; GER = njemački jezik; FRE = francuski jezik; MAC = makedonski jezik; POL = poljski jezik; POR = portugalski jezik; RUS = ruski jezik; SLV = slovenski jezik; SPA = španjolski jezik;

SRP = srpski jezik

Prilog 4

Obrazac – Radni list za kvalitativno vrednovanje zbirke prema Hrvatskomu *Conspectus* modelu

Radni list 1.

ZBIRKA - KATEGORIJA : _____ : UDK _____

Monografska građa – ukupno naslova:

Stručno znanstvene knjige:

Naslova: _____% ukupno

Primjeraka: _____

Prosječna godina: _____

Jezici: HRV _____; ENG _____; GER _____; FRE _____; SLV _____; SRP _____; BOS _____;

Ostali _____

Referentna građa tiskana:

Baze podataka (bibliografske i sa cjelovitim tekstom):

Popisi	Prijedlog broja naslova	Ima Zbirka	% popunjenosti prijedloga
Popis 1: Obvezna literatura			
Popis 2: Dodatna/izborna literatura			
Popis 3: Prijedlog predmetnog stručnjaka			

Zbornici radova:

Naslova: _____

Primjeraka: _____

Prosječna godina: _____

Jezici: HRV _____; ENG _____; GER _____; FRE _____; SLV _____; SRP _____; BOS _____;

Ostali _____

Ostala monografska građa:

Naslova: _____

Primjeraka: _____

Prosječna godina: _____

Jezici: HRV _____; ENG _____; GER _____; FRE _____; SLV _____; SRP _____; BOS _____;

Ostali _____

Službene publikacije:

Naslova: ____

Primjeraka: ____

Prosječna godina: ____

Jezici: HRV ____; ENG ____; GER ____; FRE ____; SLV ____; SRP ____;

BOS ____; Ostali ____

Magistarski i doktorski radovi:

Naslova: ____

Prosječne godine: ____

Tekući tiskani časopisi

Hrvatski: ____

Inozemni: ____

Tekući elektronički časopisi:

Naslovi: ____; ____% od ukupnog broja

Jezici: HRV ____; ENG 160; GER ____; FRE ____; SLV ____; SRP ____;

BOS ____; Ostali ____

Zbirni kvalitativni podaci kategorije i napomene:

Elementi ocjene	Naslova	Prosj. god.	Jez. obuhvat	<i>Conspectus</i> indikator	Napomena
SZ knjige					
Referentna					
Baze podataka					
Zbornici					
Ostala monog. g.					
Mr. i dr. radovi					
Službene publikacije					
SZ tiskani č.					

